

Dr. LÖRINCZY GÉZA

AMIT A „TÉKOZLÓ FIÚ“ PÉLDÁZ

Lk 15, 21—24

Jézus idejében a zsidóság vallásos életét a vallási törvények szigorú előírásai és az azokhoz fűzött magyarázatok szabályozták. Az imádások elmondásánál már nem a vallásos lelkiesség volt a fontos, hanem az előírt formások pontos betartása. Különleges szokások alakultak ki a közös és magán bűjtöletésre, amelyek néha szigorításokkal voltak összekötve.

Mindezen előírások betartása a nép számára lehetetlen volt. Részben akadályozta őket mindennapi munkájuk terhe, részben pedig a törvények és gyakorlati eljárások ismeretének a hiánya. Ezen előírások betartása nélkül pedig az üdvösség elérése lehetetlen volt. Így lett a föld népe a lenézett, megvetett tömeg, az elkárhozandók sokasága.

Ilyen körülmények között nem lehet csodálkozni azon, hogy az amely a kárhozatra utaltság leverő tudatával élt, örömmel sereglett Jézushoz. Az új próféta ugyanis azzal az örömmel lépett fel, hogy az üdvösség mindenki számára lehetséges. Azt hirdette, hogy Isten szerető mennyei Atya, aki nem elveszíteni, nem kárhozatra juttatni akarja az embert, az ő gyermekét, hanem megtartani, lelke számára az üdvösséget biztosítani.

Isten végtelen szeretete és atyai jósága könnyebben érthetővé tette érdekében mondotta el Jézus „a tékozló fiú“ történetét.

A példázatban foglalt tanulság megértéséhez s annak a magunk részére való hasznonítása érdekében elemezzük a főszereplők jellemét.

A példázat főszereplője a *tékozló fiú*. Legalább is így értelmezte ezt a keresztény világ, mert a példázatokat is róla nevezte el s adta „a tékozló fiú története“ címet.

A *tékozló fiú*ban megtestesítve látjuk a mindenkori idők lázadó, önállóságra törő, függetlenségre vágyó ifjúságát. Az ifjúság mindig lázadzik a szülői tekintély ellen, az apai szigor ellen.

A példázat nem adja még vázlatosan sem az ifjú jellemét. Nem mondja el, hogy a szülői házban korábban mint viselkedett, hogy lusta lett volna, hogy kerülte volna a munkát, vagy hogy mulatozó természetű lett volna. Sőt, a nagyobbik fiú panasza, hogy apjától még egy kecskefiút sem kapott a barátaival való vigadozásra, a szülői ház szigorú erkölcsi alapjaira utal. Legfönnebb a nagyobbik fiú apjához intézett szemrehányásának azon része, mely szerint „soha parancsotodat

át nem hágtam“, engedi sejtetni, hogy a kisebbik nem volt ilyen engedelmes és szülőtisztelő.

A kisebbik fiú igazi jelleme, mégpedig gyenge jelleme, akkor jelentkezik a példázatban, amikor a vagyonból reá eső rész kézhez vétele után „dobzódva élt“, amint azt Jézus kifejezi. Ekkor látjuk, hogy nem azért kérte ki a vagyonból a reá eső részt, mert világot akart látni, vagy tanulni akart volna, hogy szerzett tapasztalatait és tudását majd önállóan és függetlenül folytatott élete javára felhasználja. Őt a független életben csak az ifjú korra sokszor jellemző szertelen vágyak szerinti életlehetőség érdekelte. Mulatozni kezd s hamarosan el is tékozolja vagyonát.

Amiből mindig csak elvesznek, annak egyszer el kell fogynia. Így járt a tékozló fiú is a vagyonával. De úgy látszik, hogy ugyanakkor elfogytak a pénzen szerzett barátok is. Régi tapasztalat: italos barátság, drága barátság, laza barátság. Nem maradt más hátra, a csógoznia kellett. De milyen munkát kaphatott az, aki azzal tette hírhedtté magát, hogy nap-nap után „dobzódva“, mulatozva élt? Ki mer az ilyen emberre komoly, felelősségteljes munkát bízni? Egy megoldás marad, hogy disznópásztornak szegődik.

A történettel Jézus célja az, hogy az emberi gyarlóság ilyen beállítással megvetést keltsen hallgatóiban a felelőtlen életmóddal szemben. De célja az is, hogy hallgatói elé úgy állítsa a tékozló fiút, mint aki elítélendő életmódjával a legmélyebbre süllyedt.

Jézus népe szempontjából nézve, hol van az a mélypont, ahová le-süllyedhet az ember? A disznók vályujánál? Jézus népe a disznóhúst a Törvény tiltó parancsa folytán nem ette meg. A zsidó emberre nézve az is „tisztátalanná“ levést jelentett, ha véletlenül hozzáért egy disznóhoz. Tisztulási eljárással, előírt mosakodással, áldozat bemutatásával kellett ilyen esetben a vallási tisztaságot helyreállítani. Erre a mélypontra süllyedt le a tékozló fiú. Ezen a mélyponton jutott eszébe a szülői ház, a jólétnek, a megbecsülésnek, a tisztaságnak, a becsületes és munkás életnek a háza.

Jézus azt mutatja meg e példázatban, hogy az emberi gyarlóság által a legmélyebbre süllyedő embernek is van lehetősége a felemelkedésre, Isten megbocsátó szeretetének kiérdemlésére, ha a megtérés őszinte vágyával indul el a megtérés útján Isten felé.

A példázatból itt tűnik ki az, hogy annak a hagyományos címe: „A tékozló fiú története“, nem fejezi ki annak lényegét. Az igazi lényegét így lehetne kifejezni: „A megbocsátó apa!“ A tékozló fiú édesapja ezt példázza. Előttünk áll egy édesapa, akivel szemben azzal az igénnel lép fel a kisebbik fia, hogy adja ki a családi vagyonból a részét. Hányszor ismétlődött meg ez az eset az emberiség történetében. Az ifjúság lázadozik... követelőzik... a szülő csendesíti, várja, de elő is segíti a lázadó gyermek szellemi érettségét, hogy a szülők, a felnőtt nemzedékek által összegyűjtött értékeket olyan ifjúságnak adja át, amely azt megbecsüli. Az apa itt azonnal kiadja a fia részét. Hogy milyen aggodalom élhetett szívében, azt nem ismerjük. Ő jó tanácsot adott, jó példát mutatott. De hány szülői tanács pattog le a lázadó gyermekek lelke faláról? Hányszor fordult elő az életben, hogy a gyermekek nem az otthon látott jó példát követik, hanem a másoktól látott rosszat? Ki bocsáthatja el otthonról gyermekét az élet útjára azzal

a biztos tudattal, hogy felvértezte őt minden rossz hatás ellen? Hogy az otthoni élet szilárd jellemet nevelő hatását meg nem változtatja semmi? Minden öntudatos apa a legjobbat igyekszik adni gyermekeinek es hányszor hiába minden jó szándék, jó szó, jó példa a féltett, jól nevelt gyermek az élet tengerén hajótörést szenved. Még jó, ha hajótöröttsége élet-halál tusája közben bele tud kapaszkodni a szülői ház emlékeinek mentő deszkaszálaiba, hogy új életkezdés vágyával oda visszaérkezhessek.

Ez történt a tékozló fiúval is. Erkölcsi hajótöröttsége roncsai közt a szülői ház emléke nyújtotta a hazatérés vágyán át a felemelkedés mentő deszkaszálát.

Az édesapa pedig várja gyermekét. Ki tudja hányszor nézett arra felé, amerre fiának távolodó alakja a messzeségbe vészett? De az apának erősen kell lennie, az ő könnyei befelé folynak.

S egy nap a messzeségből rongyokkal fedett emberi alakot vesz észre. Mintha a fia alakja lenne, mintha a fia járására ismerne. Amint közeledik, felismeri. Ó az! Hova lett az elinduláskor oly magabiztos tartás? Hova lettek arcának hamvas rózsái? De megtörtén, rongyosan, aki közeleg, mégis az ő fia. Van-e apai szív, mely meg ne esnék fia tragédiáján? Mert bármi történt és bármint történt: tragédia történt. Egy nagy vágyakkal, nagy önbizalommal elindult ifjú, mint életroncs érkezett haza a szülői házba.

Az apa jellemének nagysága e ponton bontakozik ki a maga teljes szépségében. Nem várja meg, amíg fia hozzá ér. Ő megy elejébe. Amint Jézus mondja: „megesék rajta a szíve és odafutván, a nyakába esék és csókolgatá őt“.

A fiú érzi a maga hibáját. Kifejezésre is juttatja: „Atyám, vétkeztem ellened és az ég ellen: és nem vagyok méltó, hogy a te fiadnak hívattassam!“

Az apai szeretet azonban túlradó boldogsággal szól és rendelkezik: „Hozzátok ki a legszebb ruhát és adjátok fel rá; és húzzatok gyűrűket a kezére és sarút a lábára! És előhozván a hizott tulkot, vágjátok le és együnk és vigadjunk. Mert az én fiam meghalt és feltámadott; elveszett és megtaláltatott!“

Ez a kép az édesapáról több mint egy földi apa képe. Jézus e példázattal az Isten atyai szeretetének állít csodálatosan szép és megható képet hallgatói elé. Mintha csak népe téves vallási felfogását akarná helyesbíteni: Isten nem a harag és a bosszúállás Istene, aki megbünteti az apák vétkeit a fiakban harmad- és negyediziglen, hanem megbocsátó szeretet, aki a megtérő embert atyailag fogadja szeretetébe és lehetőséget ad arra, hogy új életet kezdhessen.

Ezt a tanulságot főleg a példázat másik része tükrözi.

A *tékozló fiú bátyja* nem akar bemenni; nem akar vigadni. A hozzá kimenő apa azonban megmagyarázza neki: „fiam, te mindenkor velem vagy és mindenem a tiéd. Vigadoznod és örülnöd kellene hát, hogy a te testvéred meghalt és feltámadott, elveszett és megtaláltatott.“

A vagyonból tehát nincs megegyeszer osztzkodás. Az a család keretében becsülettel és gyermeki engedelmisséggel élő másik fiú tulajdona. A kisebbik, a megtérő csak lehetőséget kap, hogy amit eltékozolt, a szülői ház szeretetteljes, segítőszellemű légkörében a család segítségével újra visszaszerezhesse.

Isten nem készen adja a megtérő embernek az elveszett emberi méltóságot. Azt a tékozló fiaknak kell kivívniok, visszaszerezniök, hogy az emberi társadalom hasznos tagjai lehessenek, hogy magukat méltóvá tegyék Isten megbocsátó szeretetére.

Isten így ad lehetőséget, mint szerető Atya, gyermekeinek a megtérésre, a tiszta emberi élet folytatására.

Mi nem vagyunk tékozló fiúk, nem kell a mélyre süllyedés, a megvetettség mélypontjáról kezdenünk életünket. De mindnyájunknak vannak, vagy lehetnek gyarlóságai, s hogy azok el ne uralkodjanak rajtunk, hogy a mélyre ne húzzanak, jó időnkint a tékozló fiú történetén keresztül Isten megbocsátó atyai szeretetére gondolnunk s élni az ő atyai szeretete meleg sugarában, mint neki kedves gyermekei, egymásnak testvérei. Ámen.

ZÁKEUS MEGTÉRÉSE

Lk 19, 9—10

Az esemény, amelyből beszédemhez az alap gondolatot vettem, akkor történt, amikor Jézus utolsó útja alkalmával Jeruzsálem felé tartott. A köztudatban úgy él ez a történet, mint „Zákeus, a vámszedő megtérése.“ A valóságban azonban itt nem csak erről van szó. Ez a kis, jelentéktelennek látszó történet, amelyet csak Lukács evangélista jegyzett fel, a jézusi lelkület diadalát hirdeti. Azt, hogy a tisztának minden tiszta, s hogy a tisztaság még a bűn fertőjében élő emberre is hatással van, s ha csak egy paránya is él még benne a tisztaság utáni vágy, ez kiemeli őt a bűn mélységéből is.

A történetben az is kifejezésre jut, hogy Jézus élethívatasának tartotta a veszendőnek induló lélek megmentését, és hogy ez a kereszténységnek is kötelessége. Annak a lelki ráhatásnak az alkalmazását jelenti ez, amit egy író így fejezett ki: „Az igazán jó embernek a közelében könnyű jónak lenni!“ Ennek a megállapításnak az igazolását látom ebben a történetben.

Jézusban a lelki tisztaság környezetére kiáradóan, bő mértékben jelentkezett. Sokszor még ellenségei is hatása alá kerültek e lelki kisugárzásnak, s önkéntelenül is igazat adtak gáncsoskodó kérdéseikre adott feleleteinek.

Ez a varázslatosnak tetsző személyi ráhatás már akkor jelentkezett Jézusban, amikor rövid idővel fellépése után, tanítványokat hívott el eszméi terjesztésére. Komoly, felnőtt emberek, mint Péter és András, Jakab és János, Jézus első szavára, „Kövessetek engem, ... azonnal otthagyván a hálókat követték őt.“ (Mt 4,19—20) És ugyanígy követték a többi tanítványok is és kísérte az a tömeg, amely nyilvános prófétai működése rendjén mindenütt köréje sereglett.

Ez a személyi ráhatás jelentkezett gyógyításaiban is. Nem állítom, hogy minden bibliai feljegyzés, amelyeket Jézus gyógyításairól az eván-